

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:
Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Évesre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 15 krajczár.
Előfizetel csapán a kiadóhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetési díjak:
Öt hasábos petitió 5 kr. Helyeg minden beiktatásnál 30 kr.
Nyilvántartó garmond sora 30 kr. — Nagyobb és többesrői hirdetések jutányosan csökkentetnek.

A lap szellemi részére a a nyilvántartó vonatkozó minden költségek a szerkesztőhöz tartoznak.

Előfizetési pénzek, reklamációk, és hirdetések a kiadóhoz tartoznak.

Felhívás.

a hazai közönséghez az 1885-dik évben Budapesten tartandó országos általános kiállítás érdekében.

Közel negyven éve, hogy nem volt az ország fővárosában iparkiállítás és husz éve, hogy nem rendeztünk Budapesten gazdasági kiállítást.

Ez idő alatt úgy az ország egyes városai mint a külföld is sürd egymásutánban rendeztek kiállításokat, melyeken a hazai termelők csaknem kizárólag hazafiúi kötelességérzetükben vettek részt, mert kivételes esetekben várhattak oly anyagi előnyöket, melyek a hozott áldozatokkal arányban állottak.

Most, midőn általánossá kezd válni az a meggyőződés, hogy a hazai ipar fejlesztése legfontosabb és legsürgősebb feladataink közé tartozik, a hazai ipar állapotával, termelési képességével és hiányaival alaposan és rendszeresen meg kell ismerkednünk.

A hazai ipar — legtöbb ágában — már ma is a fejlettség oly fokán áll, hogy szükségleteinket a hazai ipar termékeivel fedezhetjük.

Magyarország iparának azonban eddig nem volt még egyetlen alkalma sem, hogy készítményeit teljes áttekinthetőséggel, alkalmas helyen és időben a fogyasztó közönség egész tömegének bemutatthatta volna.

Egyik legfontosabb feladatunk ennél fogva a hazai fogyasztó közönségnek iparunk számára való meghódítása és a versenyző külföldi termékeknek lehető kiszorítása; ezt azonban leginkább úgy érhetjük el, ha rendszeres általános kiállításban feltüntetjük a nemzet színe előtt azt, mivel rendelkezünk.

E célból az 1885. évben Budapesten, az ország fővárosában, mint a társadalmi, értelmi, anyagi és forgalmi erők központjában, országos általános kiállítás fog tartatni.

A kiállítás általános, azaz nem kizárólag iparkiállítás, hanem gazdasági állatkiallítás, és

nemkülönbön közoktatási, művészeti stb. tárgyak kiállításával kapcsolatos lesz.

A kiállításnak ezen általános jellege lehetővé teszi, hogy közgazdasági és közművelődési helyzetünk egész terjedelmében feltárassék. Élő képen feltűnethetjük e kiállításon az ipar relativ helyzetét és fejlődésének aránylagos fokozatát, egybehasonlítva a mezőgazdaság, — valamint a művészet állapotával.

E kiállításon alkalom fog nyílai arra, hogy az ipar könnyen felismerhesse, mennyiben és hol nyerhet a mezőgazdaság és művészet részéről támogatást és vizont. Az iparos fölfogja találni azon forrásokat, melyeket az ország mezőgazdasága nyújthat neki a feldolgozásra szükséges nyers anyagok alkalmas beszerzésekor, holott eddig ebbeli igényeinek kielégítésénél talán a külföldhöz fordult. A földműves, az állattenyésztő, a gazda vizont közelebbről fogja látni a hazai ipar termékeit és sok esetben csodálkozni fog azon, miért nem szerezte be eddig is szükségleteit az ország iparosainál. Az ismeretek tágulása kölcsönösen oda fog hatni, hogy a belföldi termelés és tevékenység piacza kibővítettessék, a belföldi forgalom nagyobbodjék és hogy a hazai ipar és hazai termelés saját hazájában állandó piacot biztosítson magának.

A kiállítás főcélja ennél fogva a magyarországi kézmű és gyáripari tevékenységnek, valamint az ezekkel kapcsolatos művészeti törekvéseknek hű képét nyújtani, a lehető ipar fejlesztési intézményeket feltűntetni, javítani és újabbakat létesíteni.

Célja továbbá, hogy a művészetnek és a tudománynak az iparra és technikára való alkalmazását és ennek ez irányban való befolyását lehetőleg teljes és áttekinthető képen is feltűntesse és a befolyás nyomán keletkezett gazdasági változásokat a cikkek értékére, az elárúsításra és kereskedelemre vonatkozólag tisztán kimutassa; továbbá, hogy az ország mezőgazdasági, állattenyésztési, erdészeti, bányászati viszonyait feltűntesse; s végre, hogy az ország egyes vidékeit termelő

és előállítási képességükről közelebbről felvilágosítsa, az ennek folytán netán keletkező öntudatos kezdeményezéseket támogassa, a támogatásra és fejlesztésre váró iparágak felvirágzását előmozdítsa, s a létezőnek fejlődésére, annak megismertetése által alkalmat szolgáltatson s általában, hogy a jövőbe vetett bizalmat minden körben megerősítse.

E cél előmozdítása végett az anyag- és technológiai feldolgozás szerint rendezendő csoportokban a kiállítás lehetőleg teljes, áttekinthető képet fog nyújtani a gazdaság, erdészet, bányászat állapotáról, az illető iparüzésről s az annak rendelkezésére álló eszközökről, a nyersanyagoktól kezdve a legtekélyesebb műipari részletekig.

Mindeneknél fogva háadnk anyagi jólétének emelése érdekében teljes bízalommal reméljük, hogy Magyarország közönsége a termelés minden ágában élénk részt vesz az 1885. évben Budapesten megtartandó kiállításban.

Kifejezvé ebbeli reményünket, a kiállítás sikerének érdekében már most egy nagyfontosságú kérdéssel fordulunk a kiállítani szándékozó közönséghez.

A kiállítás sikerének, valamint abból az országra hármlandó anyagi előnyök érdekében kérjük a kiállításban részt venni szándékozókat, hogy *a gyakorlati működést tartásuk nem előtt*, hogy arra igyekezzenek, miszerint iparunknak és gazdaságunknak életrevalóságát, gyakorlati értékét és használhatóságát ismertessék meg, s ne kívánják egyes szokatlan, rendkívüli, talán magában véve igen érdekes, de a gyakorlati életben kevésbé elterjedt tárgyaknak kiállittatását.

Nem a rendkívülisések, a sajátosságok megismertetése fog hasznára válni az országnak és magának a kiállítónak, hanem az, ha betudjuk bizonyítani, hogy állandó, használható munkát tudunk előállítani, hogy gondosan ápoli, egészséges és messze távolba is elszállítható ipari és gazdasági terményeinkkel kiálljuk a versenyt.

Ez alkalommal azon jogosult reményünknek is kifejezést adunk, hogy *az ország va-*

TÁRGYA.

Nép-etymologia.

(Folytatás.)

A zomokkigyó, ribahal, buffobéka, izetlen lapá-
liák. El kell vágni az első felét, és megmarad a sem-
mi controveniára okot nem szolgáltatható jó magyar
szó. — A lidércz, ludvércz, vagy luczvár, egyaránt
jó, és — ha úgy tetszik, — egyaránt rossz. De mert
a nyelvazokás szentesítette, kár volna ellene remons-
trálni, kivált ha nem tudunk jobb valamit helyébe
felállítani. — A poloskát szívesen átengedjük a maga
eredetének (ploska, plostica). Hogy a „himpók“ nem
épen nemi megjelölés, azt természetesen tartjuk; ez
alkalomból azonban kifejezem nézetemet a pók szó
eredetéről nézve is, a mely kétségtelenül innen származik
poh (duszadt has), ebből lett. pobók (ad nor-
man poh-ók) összevonva vagyis elenyészeltetve a h. be-
tűt pedig pók. A természeti miért származnék épen a
latin „termes“ből? Az ép oly jó eredeti magyar szó
lehet mint a szó, vagy a gyűjtőnév: fereg. A pulykát
K. I. szerint néhol állítólag Jánosnak is nevezik, ot-
tól a szótól indítva. Ez ugyan nagyon merész tra-
vestitáló, de föltétve hogy valahol divik, az ilyen általa-

kitás már nagyon intelligens közönséget föltételez,
mert ennek kell tudnia németül, mintán a német a
pulykát csakugyan indiánernek nevezi, és kellene
tudnia jóformán francziául is, mert ez a szó dindon
(pulyka) a melynek eredetét a franczia akadémia sem
tudta (állítólag) felfedezni, szerencsés megoldást nyert
Podhorazky jóles nyelvészünk genialis ötlete által, a
ki a dindont olyan formán fejtette meg ex abrupto,
mint a hogy Stály protomedicus egykor a tollkés he-
gyét vette ki egy odatartott mágnessel a gyermek
szeméből. Moseziours, úgymond, megvan a dindon.
Semmi egyéb ez mint India szárnyasa egy apostrofált
d'-vel, vagyis d' Ind on (Indiából való.) Q f. d. —
Ezen cultus történelmi adat valóságáért Pongrácz La-
jos barátom felvilós, a kitől azt tavál nála telt láto-
gatásom alkalmával Ipolyzágon épen melegében hal-
lottam. A papmacska a borzas hátú hernyók egyneve
könnyen magyarázható onnan, hogy a pap hivatalá-
ban rejlt fogalom a népben valami mysticus, a kö-
zönségtől eltérő, és sokszor a csodásba, mesésbe
játszó batalom fogalmával hozatik kapcsolatba. Innen
van amas ősmert kis növény sajt alakú gyümölcsének
elnevezése papsajt, innen az ennivaló tük egy fajá-
nak neve papsipka.

A kakast, vagy néhol kokas-t, a cochint és kö-
kinyt érintetlenül hagyva, csak a gulya és kusza
szókra teszem azon megjegyzést, hogy nem követke-
zés, miszerint ezek szláv eredetűek legyenek; ugyan-

is a gulya a tótban, épen úgy mint a golyó a ma-
gyarban, ebből a latin szóból származott glóbus (go-
lobus, golyóbia); de gulya a magyarban ezenfelül le-
gelő marhacsoportot is jelent. Ha tehát a gulya a
tyukfajra alkalmazva, a test gümböly (hizékony) vol-
tából vétetnék, ekkor nem tót, mert ez a magyarban
is ugyanazt jelenti; ha pedig a hasonlatra ama tyúk-
fajnak csoportos együttelegetése szolgál volna okul,
akkor a gulya, sennebb mondott jelentésénél fogva
még annál inkább magyar. (Vajjon a gulya nem-e
az őz gyula — gyűlés, gyülekezet szónak egyenes
ivadéka-e?) A kusza szó szintén magyar szó, s nem
származik a tót kusz-tól (darab), épen úgy nem, mint
a hogy nem rokonok egymással ezen azonos hangzású
magyar és franczia szók: só — chaur (meleg) szó
— secan — (pecsét); hó — hant (magas) ló — del'can
(viz) stb. Összekuszált, káoszma, kozmó minden ré-
teg ajkán naponként forgalomban lévő szavak. — A
papagály, mamagály csak szójáték, a valódi gyök
mindig a papagály marad. — A liba, vagy néhol
sziba, annyit tesz, mint szenge, kicsiny, fia-lód. A ful-
bogár sohasem lehet a latin fulló, — mindig csak
fűlbogár. —

(Folytatás következik.)

jövedelmét képező rét víz alatt van, a csak egészen új terv és lejtőmérés segíthet jövőben a bajon. A Kőrös patak sebességgel rohan a rétekig, s a sík réten lassú folyással mehet előre; ennek természetes következménye az lett, hogy a meder beiszaposodott, a víz kiáradt, a minden iszap a rétekre sodortatott. Ez évi kár és miutag 3 ezer frra tehető.

A megyei tanfelügyelőség loconczli köre környúlását ez évben Dobrocsón tartotta meg máj 7-én, Szeff János elnöksége alatt. A gyűlést megelőzőleg Gröner Ede mutatta be a magyar nyelv tanításának módszerét a tót nyelvű iskolában. Ezután a mult gyűlés jegyzőkönyve olvastatott fel. Nagy lelkesedéssel fogadtatott Hölles Danó lelkész úrnak „a néptanító mint népnevelő” című dolgozata, mely kinyomatni határozatott. A b. gyarmati ev. conferentia titkárköz határozata a Vágner István féle szócseuvi hazafias indítvány ellen, egyhangúlag elvetetett. A gyűlést igen kedélyes ebéd követte.

A nógrádmegyei tankerületi tanfelügyelőség ez évi környúlását folyó évi június hó 7-én Füleken, a m. kir. államasut elöl oszt. éttermében tartandja, melyre a tanfelügyelőség összes tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívja az elnökség.

Nagy tűzvész. Szócseu városát e hó 10-án borzasszó katasztrófa érte. Délután 2 órakor jajveszdele és harangzúgás zavarta meg a lakosok nyugalmát. Egy 12 éves gyermek gyúfával tüzet rakott az udvaron lévő szalmaboglya alatt, ez lángra lobbant, meggyullasztotta a mellette lévő házát, s rövid egy óra alatt, roppant forróság s erős szélhuzam mellett a lángok több utcán keresztül 400 méternyi bosszonnal minden eléghető tárgyat elhamvasztottak. Te' jessen legett 39 ház, a mellékhelyekkel együtt 61, ebből 23 legettnek épületei biztosítva voltak; a nem biztosítottak földönfutókká lettek, egy harapás táplálék nélkül. A kár huszszor forintnál több. Gyors segélyre nagy szükség van. Az első legfájdalmasabb pillanatok enyhítésére 315 frrt gyűjtetett s azonnal a

helyeznén kiosztatott, melyhez Velics Haynald Teréz 100 frral, Pulszky Agost 50 frral, a szócseuvi takarékpénztár 50 frral, a szócseuvi vöröskereszt-egylet 40 frral és többen adományaikkal járultak.

Beküldetett Nógrád község mint erkölcsi testület tulajdonához tartozó a f. évi aprilis hó 17-én legett ügynevezett régi városbáz és mészárszék, nemkülönben a kovácslak és műhely felépítésének biztosítása céljából Nógrád község bázánál folyó hó 21-én d. u. 2 órakor nyilvános árlejtés fog tartatni, miből az építésre vállalkozni óhajtok ezennel megbívatnak. A feltételek az árlejtés megkezdése előtt közzételve lesznek. Koreny Kovács József, bíró.

„Adalékok Hontmegye nemzetiégi monográfiájához” cz cikkünket térhiány miatt csak jövőre folytatjuk.

Uj népszimű. „A szárazsáalom” Vidor Pál eredeti népsziművének közkedveltségű dalai: Eltávozol kedves rózsám, szerző Szentirmay Elemér. 2. Várok várok, szerző Szentirmay Elemér. 3. Gyere rózsám. 4. Árva madár. 5. Kihasadt a hajnal az égen. 6. Bokor ágon. 7. Túl a tiszán. 8. Nem igaz hogy a lány bútelen. 9. Magasan repül a golya az égen. 10. Édes rózsám. Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Aczél Kálmán. Ára 1 frr 20 kr.

A „Képes Családi Lapok” 33 ik számának tartalma: Egy leendő miniszter felesége; beszély, (vége) írta Balassa Sándor. — Ösahajszálak; költemény, írta Kenézy Csátár. — Egy május estje; rajz, de való igaz történet, írta Rakovszky Géza. — Az örökkévalóság küszöbén; beszély, (vége köv.) — írta Schlägel M. fordította Halmágyi F. Gyula. — Zeneköltők sora; írta Kőszeghy Géza. — Az ebevők; népmeszei karcolat, közli Szukács Lajos. — A pirochei akasztott; elbeszélés Dumas Sándor után Vársei Malvinától. — Csak még egyszer; rajz, írta György Dező. — Heti tárcza (Levelek egy hölgyhöz III) írta —y—. — Erdőszélen; rajz, írta Szarvasy Lajos. — A lakás befolyása az ember szellemi és testi egészségére; (vége köv.) —

Évek múlva; költemény, írta Halász Ferencz — Képmagyarzat. — Mindenféle. — Képeink: Bor-próba. — A kolostor falai mögött. — A Hradia Prágában. — Mátyás király diadala. — Melléklet: A „Mardona, című regény 97—112 oldala. Mai számunkhoz egy iv rendkívüli melléklet van csatolva A borítékon: Heti nap-tár. — Sakk talány. Szótag-talány. — Rejtett szó. — Talányok megfejtései. — Háromszög talány. — Vers-talány. — Megfejtők névsora. — Kérdések Feleletek. — A szerkesztő postája. — A kis lotto húzása. — Hirdetések. Előfizethetni: Mahner Vilmosnál, Budapest. IV. ker. papövelde utca 8 sz. Egész évre 6 frr, fél évre 3 frr, negyed évre 1 frr 50 kr.

740 magyar népdal zongorára. A „Magyar Dal-Album”ból, mely a magyar népdalok egyetlen folyamatosban lévő, zongorára alkalmazott egyetemes gyűjteménye, megjelont a IV-ik kötet 7-ik füzeté is a 721—740. számú, következő dallamokkal: 1. Kertem alatt aratják a zabot. 2. Kék csillaggal van tele. 3. Két tyúk van tavalyi. 4. Ki a szivemet megnyerte. 5. Kinek magyar nemzeti ör a neve. 6. Kisérj ki rózsám síromig. 7. Kis kertemben három bokor muskátli. 8. Kispiriti falm végén. 9. Kopogós a cipóm. 10. Korcamáronné adjon bort hitelbe. 11. Lakatosék lánya. 12. Látod e pajtás, megmondám. 13. Már ez után mit ér nekem az élet? 14. Megnyúlt a lég, vidul a határ. 15. Megfogadom, hogy esztől jobb leszek. 16. Megisenem a rózsámnak. 17. Megizente nekem az én rózsám. 18. Megvirad még valaha. 19. Menj el menj szegény magyar. — A „Magyar Dal-Album” IV. köteté ismét 10 havi füzetben jelenik meg és pedig 200 dallam tartalommal. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frr 80 kr, félévre: 5 füzetre 90 kr. Egy füz. ára 25 kr. Minden füzet bérmentve küldetnek. Előfizetések legkezelesterbben postautalvánnyal a „Magyar Dal-Album” kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

Felelős szerkesztő:

Horváth Danó.

ROBEY & CO. MP.
Budapest, IX-ik kerület, Üllői ut 35-ik szám alatt.
Ajánlják országoserte legjobbnak ismert
tűzanyagot meglákarító
szén-, fa- és szalmafütésre
berendezett
gőzmozdonyait
felülmúlhatatlan és bármely időjárás viszony-
tagjainak legjobban ellenálló
vasgerendás cséplőgépeiket
szabadalmazott magán etető szerkezettel
vagy a nélkül.
Érjengyzékek, ugy Magyarország elsőrendű uradalmi és gazdáltól származó a gőzcséplő készleteink rend-
kívül nagy munkaképességéről és utólréhetetlen tartósságáról szóló bizonyítványokat tartalmazó legújabb
kiadványunkat, kívánatra bérmentve küldjük.
1—10

Pályázat.

Balassa-Gyarmat mezőváros által egy 400 frr évi fizetéssel rendszeresített irnoki állomás betöltendő lévén, felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, miszerint életkoruk, erkölcsi magukviselése és nyelvismeretük kitüntetésével felzár-
relt és kellőleg bélyegelt kérvényüket a városi képviselőtestülethez intézve f. évi június hó 5-ig nyújtsák be.
B.-Gyarmaton, 1883. május 15-én.

Buriusz Mihály,

1—3

városi bíró.

2211—1883. sz.
Visszarverési hirdetemény.
Közbirró tétetik, hogy Rosenbaum Ignácnak Kozma Jánosé elleni végrehajtási ügyében a b. gyarmati 100 sz. tjkynben A. I. 1 sor, 130 hrsz. ház és tartozékának visszarverezése elrendeltetvén, fogadtatására egyedüli határnapul 1883. évi június hó 4 ik napjának délelőtti 10 órája a b. gyarmati telekkönyvi hivatalba kitűzetett.
Kikiáltási ár 1200 frr becsérték.
Letéendő bánatpénz a fenti becsértéknek tízszeresétőlja.
Vevő az árverés jogoró emelkedtével birtokba lép, és köteles a vételár harmadát 1, harmadát 1 és harmadát 1 hó alatt mindig árveréstől számítva, határszótli kamatokkal esen bíróság nál lefizetni, bánatpénze az utolsó részletbe tudattatik.
Kelt B.-Gyarmaton, a kir. telekkönyvi törvényszéknek 1883. évi aprilis hó 23 án tartott üléséből.
1—3

Friss vaj és tej
naponként kapható, estéti fejés 6 kr, reggeli fejés 8 kr literje, B.-Gyarmatra szállítva. A szállítás zárt edényekben történik.
Megrendelések csakzőllíthatók
Vajda Miklósnál
Patvarczon.
1—3

Hirdetemény.

A balassa-gyarmati takarékpénztár igazgatósága részéről ezennel közbirró tétetik, hogy a „balassa-gyarmati takarékpénztár sziráki fiók-üzlete” Szirák mezővárosában 1883 évi május hó 1-én megnyitattott és ugyanott (Wladár Miksa fiók-üzleti pénztárnoknál) esen naptól a b.-gyarmati takarékpénztár alapszabályai értelmében betétek elfogadtatnak, váltók lezámitoltatnak, jelzálogi kölcsönök és előlegek adatnak.

A b.-gyarmati takarékpénztár 1883. évi aprilis hó 28-án tartott igazgatósági gyűléséből. —

Az igazgatóság.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy jól berendezett üzletemben folyó évi május hó 1-től egy női divatárnyót alkalmaztam, s azon kellemes holyszobon vagyok, hogy a n. ö. közönségnek a legolegansabb s legújabb divatú női kalapokkal szolgálhatok. Viselt kalapok kijavítása vagy díszítése végott általam mindenkor elfogadtatnak.
A n. ö. közönség szives pártfogását tisztelettel kérem.
B.-Gyarmat, 1883. május 15.
1—3 **GANSEL JÓZSEF.**

RUSTON, PROCTOR és társa
Budapest, Nádor-utca 39 és 41. szám,
ajánlják a legelső díjakkal kitüntetett
gőzmozdonyait
fa- és szénfűtésre,
szabad. szalmafülő
gőzmozdonyait
Hoffherr-féle egyszerű és tisztító cséplőkészleteket járganyhajításra.
Arjengyzékek bérmentve küldetnek.
1—10

